

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Η ανάπτυξη Οικοσυστήματος Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) στη Δυτική Αθήνα: διδάγματα και προοπτικές»

Περιστέρι, 19 Μαρτίου 2024

“Η λειτουργία του Παρατηρητηρίου ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα”

Φωτεινή Μαρίνη

Νομικός ΔΝ - Εμπειρογνώμονας του Έργου

Το προφίλ του Παρατηρητηρίου ΚΑΛΟ Δ. Αθήνας

Το Παρατηρητήριο Ανάπτυξης Οικοσυστήματος ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα:

- αποτελεί τον πρώτο Τομέα Δραστηριοτήτων (ΤΔ.1) του Έργου,
- εξυπηρετεί τον Άξονα Προτεραιοτήτων (ΑΠ) 1 «Παραγωγή τεχνογνωσίας για τις κύριες διαστάσεις ανάπτυξης και υποστήριξης τοπικών οικοσυστημάτων ΚΑΛΟ» με στόχο την προώθηση της απασχόλησης και την πρόληψη ή/και καταπολέμηση του αποκλεισμού ευπαθών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού

Η οριοθέτηση των τοπικών οικοσυστημάτων ΚΑΛΟ

Από τις αρχές της δεκαετίας του 2010 αναπτύσσονται παγκοσμίως υποδείγματα ανάλυσης των δραστηριοτήτων στο πεδίο της ΚΑΛΟ που εμφανίζονται σε μία συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή αναφοράς, εισάγοντας την έννοια των τοπικών οικοσυστημάτων ΚΑΛΟ:

*“Το πλέγμα οργανωμένων δραστηριοτήτων της αγοράς, της κοινωνίας των πολιτών, των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης, των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και των κοινωνικών δικτύων που **επιδιώκουν να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον** για την ανάπτυξη και αξιοποίηση πρωτοβουλιών ΚΑΛΟ σε μία συγκεκριμένη τοπική κοινότητα ή σε ένα δίκτυο κοινοτήτων”.*

Ο ρόλος των ΟΤΑ στο πλαίσιο των οικοσυστημάτων ΚΑΛΟ

Οι ΟΤΑ αποτελούν βασικούς συντελεστές των τοπικών οικοσυστημάτων ΚΑΛΟ, μέσω της προώθησης τριών κύριων υποδειγμάτων για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της οικείας Περιοχής Παρέμβασης:

- Το υπόδειγμα της Κοινωνικής Οικονομίας (Social Economy)
- Το υπόδειγμα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (Social Entrepreneurship)
- Το υπόδειγμα της Κοινωνικής Καινοτομίας (Social Innovation).

Και τα τρία υποδείγματα χρησιμοποιούνται ευρέως λόγω του δυναμικού και σύνθετου χαρακτήρα τους ως μοντέλα αναφοράς των σχετικών πρωτοβουλιών των ΟΤΑ.

Τα πλεονεκτήματα παρέμβασης των ΟΤΑ

- ❑ Οι ΟΤΑ βρίσκονται σε καθεστώς άμεσης εγγύτητας με τον τοπικό πληθυσμό και συνεπώς γνωρίζουν και κατανοούν καλύτερα τις ανάγκες του πληθυσμού που επιζητούν καινοτομικές λύσεις από τα τοπικά οικοσυστήματα ΚΑΛΟ, ιδίως για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς.
- ❑ Οι ΟΤΑ βρίσκονται σε σχέση εγγύτητας με τους τοπικούς φορείς ΚΑΛΟ και συνεπώς μπορούν να τους παρέχουν ευχερέστερη, ταχύτερη και αποτελεσματικότερη υποστήριξη, εκτιμώντας με αντικειμενικά κριτήρια την επίδραση του κοινωνικού αντίκτυπου τους
- ❑ Οι ΟΤΑ είναι αρμόδιοι για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, έχουν την δυνατότητα να συντονίζουν την δράση των φορέων ΚΑΛΟ με τις προτεραιότητες της τοπικής κοινότητας και τις ιδιαιτερότητες του εξωτερικού περιβάλλοντός της (αστικές ή αγροτικές περιοχές)

Η ανάπτυξη των τοπικών οικοσυστημάτων ΚΑΛΟ

Κοινό γνώρισμα των υποδειγμάτων ανάπτυξης τοπικών οικοσυστημάτων ΚΑΛΟ στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια

Οι βασικοί άξονες των πολιτικών υποστήριξης της ΚΑΛΟ προσαρμόζονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της οικείας περιοχής (κοινωνικοοικονομικό προφίλ πληθυσμού, γεωγραφικές και αναπτυξιακές ιδιαιτερότητες, προφίλ τοπικής αγοράς εργασίας κλπ.)

Στο πλαίσιο των μοντέλων «εδαφικής στόχευσης», οι τοπικές αρχές:

- ❑ εκπονούν ειδικά προγράμματα δράσης με την ενεργητική συμμετοχή των τοπικών κοινωνικοοικονομικών παραγόντων και της ακαδημαϊκής κοινότητας ή
- ❑ συγκροτούν ειδικά όργανα δικτύωσης για την διευκόλυνση της εφαρμογής των εθνικών στρατηγικών ανάπτυξης της ΚΑΛΟ σε περιφερειακό / τοπικό επίπεδο.

Γιατί οι Δήμοι της Δυτικής Αθήνας επενδύουν στην υποστήριξη της ΚΑΛΟ;

Οι πρωτοβουλίες των φορέων της ΚΑΛΟ μπορεί να αξιοποιηθούν για την προώθηση κρίσιμων κοινωνικών σκοπών και στόχων των τοπικών αρχών όπως:

- α) η **κοινωνική ένταξη** ατόμων που αντιμετωπίζουν αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού,
- β) η **κάλυψη κοινωνικών αναγκών** (π.χ. υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας ευάλωτων ομάδων, στέγαση οικογενειών με χαμηλό εισόδημα κ.α.) ή η **αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προκλήσεων** που δεν καλύπτονται ή δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από τις δημόσιες πολιτικές ή τις πρωτοβουλίες της αγοράς,
- γ) η **δημιουργία νέων θέσεων εργασίας**.

Η φιλοσοφία του Παρατηρητηρίου της ΚΑΛΟ της Δυτικής Αθήνας

Η συγκριτική έρευνα των οικοσυστημάτων ΚΑΛΟ στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια τεκμηριώνει ότι, σε περιοχές όπου οι τοπικές αρχές δεν έχουν ακόμη ενεργοποιηθεί για την ωρίμανση υποδειγμάτων ΚΑΛΟ (όπως στη Δ. Αθήνα), οι σχετικές πρωτοβουλίες πρέπει να βασίζονται σε καινοτόμους μηχανισμούς ανάπτυξης τεχνογνωσίας

Το Παρατηρητήριο αποτελεί *de facto* τον πρώτο υποστηρικτικό μηχανισμό διαμόρφωσης ενός τοπικού υποδείγματος ΚΑΛΟ στην Περιοχή Παρέμβασης, λειτουργώντας ουσιαστικά ως πιλοτική ενέργεια (λόγω της περιορισμένης χρονικής διάρκειας υλοποίησής της) για την μεσοπρόθεσμη λειτουργία ενός ολοκληρωμένου οικοσυστήματος στη Δυτική Αθήνα την περίοδο 2025-2030 μέσω της ΒΑΑ/ΟΧΕ Δυτικής Αθήνας 2021-2027.

Θεματικές ενέργειες του Παρατηρητηρίου (1)

ΘΕ Α1 «Σχέδιο Δράσης Ανάπτυξης και Λειτουργίας του Οικοσυστήματος ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα, με δυνατότητες παροχής εξ αποστάσεως υπηρεσιών χωρίς όρους, προϋποθέσεις και ανταλλάγματα προς κάθε ενδιαφερόμενο»

ΘΕ Α2 «Ανάπτυξη μεθοδολογιών και εργαλείων για τη συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων σχετικά με την αποτύπωση του κοινωνικού προφίλ της γεωγραφικής περιοχής Δυτικής Αθήνας με στόχο τη διάγνωση και την ανίχνευση αναγκών και δυνατοτήτων προσέγγισης, ανάπτυξης, ενεργοποίησης, λειτουργίας, διοίκησης και ανάπτυξης Φορέων ΚΑΛΟ, σύμφωνα με το εθνικό θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο»

Θεματικές ενέργειες του Παρατηρητηρίου (2)

ΘΕ Α3 «Καταγραφή και διάδοση καλών πρακτικών από το εξωτερικό, μεταφορά τεχνογνωσίας και διάχυση καλών πρακτικών, προετοιμασία οδηγών και γενικού και ειδικού ενημερωτικού υλικού και εργαλείων, τα οποία θα «διαχέονται» στο κοινό δωρεάν»

ΘΕ Α4 «Σχεδιασμός συστήματος παρακολούθησης και συστηματικής συλλογής δεδομένων και πληροφοριών για τις δραστηριότητες και τις εξελίξεις στον τομέα στην Ελλάδα και τον ευρωπαϊκό χώρο»

Θεματικές ενέργειες του Παρατηρητηρίου (3)

ΘΕ Α5 «Ανάπτυξη εργαλείων αξιολόγησης του κοινωνικού αντίκτυπου για την αποτύπωση της παραγόμενης συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας που κομίζει η δραστηριότητα των Φορέων ΚΑΛΟ, σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο στις τοπικές κοινωνίες»

ΘΕ Α6 «Έρευνες αξιολόγησης του κοινωνικού αντίκτυπου από την ανάπτυξη της ΚΑΛΟ»

ΘΕ Α7 «Ενημερωτικές και Επιστημονικές ηλεκτρονικές εκδόσεις του Παρατηρητηρίου»

«Προϊόντα» του Παρατηρητηρίου (ΘΕ 2)

1. Εγχειρίδιο «Αντιπροσωπευτικές Εθνικές και Διεθνείς Βάσεις Δεδομένων για το Οικοσύστημα ΚΑΛΟ και το Κοινωνικό Προφίλ της Δυτικής Αθήνας»
2. Έκθεση για το Κοινωνικό Προφίλ της Δυτικής Αθήνας - Η κατάσταση στην αγορά εργασίας
3. Έκθεση για το προφίλ της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα
4. Έκθεση για το Κοινωνικό Προφίλ της Δυτικής Αθήνας - Οι κίνδυνοι της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
5. Επικαιροποιημένη Συνθετική Έκθεση για το Κοινωνικό Προφίλ της Δυτικής Αθήνας και το προφίλ της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα

«Προϊόντα» του Παρατηρητηρίου (ΘΕ 3)

ΘΕ 3

1. Οδηγός οριοθέτησης καλών πρακτικών στο πεδίο της ΚΑΛΟ
2. Εγχειρίδιο καλών πρακτικών στο πεδίο των δημόσιων πολιτικών για την ΚΑΛΟ
3. Εγχειρίδιο καλών πρακτικών στο πεδίο της χρηματοδοτικής υποστήριξης της ΚΑΛΟ

ΘΕ 4

Εκθέσεις για τις δυνατότητες και προοπτικές άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από φορείς ΚΑΛΟ

«Προϊόντα» του Παρατηρητηρίου (ΘΕ 4-6)

ΘΕ 4

Εκθέσεις για τις δυνατότητες και προοπτικές άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από φορείς ΚΑΛΟ

ΘΕ 5

Συνθετικό Εγχειρίδιο «Το πλαίσιο αξιολόγησης του «κοινωνικού αντίκτυπου» της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα»

ΘΕ 6

Συνθετική Έκθεση αποτελεσμάτων της πιλοτικής εφαρμογής του εργαλείου μέτρησης του «κοινωνικού αντίκτυπου» της ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα

«Προϊόντα» του Παρατηρητηρίου (ΘΕ 7)

1. **Ενημερωτικό Δελτίο 1** «*Η Ταυτότητα του Έργου*»
2. **Ενημερωτικό Δελτίο 2** «*Οι πρωτοβουλίες της ΕΕ για την υποστήριξη του τομέα της ΚΑΛΟ*»
3. **Ενημερωτικό Δελτίο 3** «*Το οικοσύστημα ΚΑΛΟ στην περιοχή της Δ. Αθήνας*»
4. **Ενημερωτικό Δελτίο 4** «*Εμβληματικές Θεσμικές Πρωτοβουλίες Διεθνών Οργανισμών για την ανάπτυξη του τομέα της ΚΑΛΟ*»
5. **Ενημερωτικό Δελτίο 5** «*Πρόσφατες εμβληματικές πρωτοβουλίες της ΕΕ για την υποστήριξη του τομέα της ΚΑΛΟ: Η Σύσταση του 2023 για την ανάπτυξη Πλαισίου Συνθηκών για την Κοινωνική Οικονομία*»
6. **Βιβλίο** «*Η ανάπτυξη του Οικοσυστήματος ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα - Προκλήσεις και Προοπτικές*»

Η πρόσβαση στα «προϊόντα» του Παρατηρητηρίου

Όλα τα προϊόντα έχουν αναρτηθεί και είναι ελεύθερα προσβάσιμα στην ιστοσελίδα του Έργου <https://ekalowestathens.gr/> επιτρέποντας σε κάθε ενδιαφερόμενο να αξιοποιήσει αντικειμενικές και έγκυρες πηγές πληροφόρησης που δεν ήταν μέχρι σήμερα διαθέσιμες στη σχετική Ελληνική βιβλιογραφία

Η αξιοποίηση του Παρατηρητηρίου

Η πιλοτική λειτουργία του Παρατηρητηρίου ΚΑΛΟ της Δυτικής Αθήνας:

- αποτελεί de facto μία καλή πρακτική ωρίμανσης υποδειγμάτων ΚΑΛΟ σε περιοχές χωρίς προηγούμενη ενεργοποίηση των τοπικών αρχών,
- συμβάλλει άμεσα στην εφαρμογή του *Σχεδίου Δράσης* της Ευρωπαϊκής Επιτροπής *για την Κοινωνική Οικονομία* και του Ελληνικού *Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Καινοτομία*,
- αναδεικνύει, μέσω της παραχθείσας τεχνογνωσίας, ένα σύνθετο πλέγμα (εσωτερικών και εξωτερικών) προκλήσεων και προοπτικών προώθησης ενός ολοκληρωμένου οικοσυστήματος ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα την περίοδο 2025-2030 με πρωτοβουλία των ενδιαφερόμενων Δήμων και την υποστήριξη του ΑΣΔΑ.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Φωτεινή Μαρίνη

Νομικός ΔΝ - Συντονίστρια της Μονάδας «Κοινωνική Πρόνοια και Κοινωνική Ένταξη» του Ερευνητικού Εργαστηρίου Κοινωνικής Διοίκησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Εμπειρογνώμονας του Έργου «Ανάπτυξη Οικοσυστήματος ΚΑΛΟ στη Δυτική Αθήνα - Διαδημοτικό Κοινωνικό Δίκτυο ΚΟΙΝΩΝΩ»

e-mail: fmarini@otenet.gr

website: <https://sarl.uniwa.gr>